

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-cel
G-le a Țărei Românești

ALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, București

IOSEF G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativ

GR. CONDURATU
Fost Consilier la C. de Apel
București, Avocat

RÉNÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

V. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
Avocat

D. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, București

I. GR. PERIȚEANU
Avocat

C. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, București

C. STOEANOVICI
Dr. în Drept din Paris
Avocat

GR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
Avocat

P. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
Avocat

AL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

ALBERT WAHL
Profesor la Facultatea
de Drept din Paris

Secretar de Redacție : E. C. DECUSARA, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris : EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p.B-ci, Case Com. și Autorit. 1000 lei
" Avocați 600 "
" Magistrați 500 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMANĂ

In lunile Iulie și August
apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

— *Alexandresco a murit*, de d-l Remus C. Benișache, consilier la Curtea de Apel Constanța;
— *Dimitrie Alexandresco*, de d-l D. G. Maxim, președinte la Curtea de Apel București;
— *Magistratura și baroul din Craiova în fața morții lui Alexandresco*, de d-l Dem. D. Stoenescu, decanul baroului Dolj;
— *Dimitrie Alexandresco*, de „Justiția Olteniei“;
— *Dimitrie Alexandresco*, de d-l jude. președinte Trajan R. Scriban;
— *Dimitrie Alexandresco*, de „Monitorul Judiciar“ din T. Măgurele;
— *Urnele și Magistrații* de d-l judecător Corneliu T. Maioreșcu;

Jurisprudența ;

— Curtea de Casație s. II: *Moștenitorii Amira cu Azilul Elena Doamna* (Interpretarea hotărârilor de către instanța care le-a pronunțat. Condițiuni. De când este Statul proprietar al pământului expropriat? Legarea unei moșii din care o parte a fost declarată expropriată în baza decretului 3697/918. Testatorul încetat din viață în 1919. Dacă legatarul poate pretinde renta pentru partea expropriată?)
— Idem: *Inginer G. Stoica* (Instanța competentă a judeca pe un funcționar C. F. R. pentru o infracțiune de drept comun, comisă de el în exercitiul funcției sale, care interesează bunul mers al Dir. C. F. R. Decretul No. 1641/920. Jurnalul Consil. de Miniștri 3050/920. Art. 258 și 52 C. J. M.);
— Trib. Buzău s. I: *Maria C. Rădulescu cu S. Rosentzweig* (Accident de muncă. Responsabilitatea patronală. Natura răspunderii. Legea din 1912. Incompetința trib. civile. Inadmisibilitatea discuției culpei patronului. Art. 148 legea meseriilor);
— Trib. Argeș s. II: *Primăria Pitești cu G.* (Dacă se poate ataca cu revizuire o hotărâre dată în lipsă, când s'a făcut opoziție, care a fost perimată? Art. 228, 291 și 376 pr. civ.). cu o *Notă* de d-l avocat I. Trifonescu;
— Judecătoria ocolului V București: *Aneta Stoenescu cu Betty și N. Carageale* (Chirii. Soți în divorț. Soțul rămas în imobil renunță la prelungire. Dacă cel lalt soț mai poate beneficia de dispozițiunile art. 8 din legea chiriilor din 1924?);
— Tribunalul Bazas-Gironde (Faliment. Încetare de plăți pentru datorii comerciale. Fapt complex. Apreciere suverană a judecătorilor. Faptul încetării plăților nu poate fi stabilit cu martori. Art. 109 și 437 c. com. fr. 46, 696 și 696 c. com. rom.), cu o *Notă* de regretatul prof. D. Alexandresco.

Rugăm pe onor. noștri colaboratori și cititori — avocați și magistrați — să binevoiască a continua cu trimiterea regulat, săptămânal, a hotărârilor ce interesează a fi publicate ca spețe fie în CURIERUL JUDICIAR în extenso, fie în JURISPRUDENȚA GENERALĂ în rezumat așa după cum le publicăm.

Alexandresco a murit!

Iată-l dus pentru vecie, pe când nimeni nu se aștepta, în plină activitate și putere de muncă. Intreaga lume juridică a fost greu încercată prin această mare și dureroasă pierdere, de care se resimte profund întreaga țară, și care nu va putea fi niciodată acoperită. Doliul său este doliul națiunii și al neamului întreg, a cărui fală și mândrie a fost, și a cărui faimă dânsul a dus-o departe peste hotarele țării.

În trecerea lui pe acest pământ, el lasă o dâră luminoasă și urme adânci. Prin moartea lui se stinge omul eminent folositor societății și dispăre una din figurile cele mai mărețe și mai strălucite ale culturii și ale științei juridice românești, pentru care s'a devotat în tot cursul vieții sale, lucrând fără întrerupere timp de o jumătate de veac. Și, cu toate că în viața lui a avut multe decepții și amărăciuni, de altfel nemeritate, el le-a ținut piept cu bărbăție, căci nu s'a descurajat de la muncă, și a dus la bun sfârșit opera sa monumentală, menită să rămână neperitoare, întocmai ca o stâncă de granit, pentru care generațiile viitoare îi vor fi recunoscătoare.

De și trecuse de etatea de 70 de ani (1), puterea lui de muncă era aceeași și părea a fi inepuizabilă și neștirbită, iar activitatea lui tot atât de fecundă ca și în anii cei mai frumoși ai tinereții sale... Il n'y avait que des forces... Chiar în momentul când scriem aceste rânduri revistele juridice tipăresc cu febrilitate manuscrisele sale și vor mai publica încă multă vreme savantele și bogatele adnotațiuni și observațiuni ale Magistrului, care a fost sufletul

1) Era născut la 1 Octombrie 1850.

revistelor juridice, tinând condeiul în mână până în ultima clipă a vieții, când și-a plătit obștescul tribut. A avut grijă de reviste și după moarte!

Golul ce lasă, așa dar, în presa juridică acest sânguitor și neîntrecut colaborator de fiecare zi al revistelor de drept, nu se va putea umplea niciodată, pentru că el este imens și ireparabil.

Falnicul stejar a fost doborât înainte de vreme de securea năprasnică a morții, pe când era încă verde și plin de vigoare. Vestea lugubră a acestui trist eveniment a avut un răsunet dureros în toate unghiurile țării, producând o adevărată consternațiune în întreaga lume juridică și sguduind puternic inimile acelora cari l-au cunoscut de aproape. Este, în adevăr, o pierdere și o lovitură nu se poate mai crudă și mai grea pentru știința dreptului, pe care el o iubea cu pasiune, de numele lui fiind legată întreaga mișcare și activitate juridică desfășurată în ultima jumătate de veac, în arena luptei pentru drept, căci el a atins cele mai înalte culmi ale vieții sociale științifice.

Este cu neputință a rezuma și face bilanțul activității prodigioase a acestui titan al științei dreptului, în cadrul restrâns al unui articol de revistă. În afară de cele 14 volume ale Comentariilor sale de DREPT CIVIL, care este cea mai mare lucrare românească în materie juridică și unica în acest gen; dacă am adună apoi monografiile și studiile sale răspândite cu atâta profuziune și hărnicie în toate revistele de drept române și streine, am putea forma un număr încă pe atâta de volume, cel puțin.

Cu drept cuvânt el ar putea, așa dar, fi numit Pothier ori LAURENT AL ROMÂNIEI, căci el este cu adevărat părintele literaturii juridice românești.

Eu unul, care am avut plăcuta ocaziune și privilegiul de a-i citi volumele înaintea tuturor, adică cu prilejul și în timpul chiar al tipăririi lor, cel puțin cele zece volume apărute în urmă, de la 1905 încoace, îmi dau perfect seama, mai bine decât oricine, fiindcă am văzut chiar primele concepte ale manuscrisului său, de munca extraordinară și supraomenească ce a desfășurat și depus pe altarul științei acest uriaș al neamului, menit să rămână nemuritor între muritori, jertfindu-și cei mai frumoși ani ai vieții sale și lucrând fără răgaz ziua și noaptea. Și, dacă vom spune că toate acele concepte erau scrise cu propria sa mână și fără a fi ajutat de nimeni, apoi ne putem da seama de jertfa de sine a acestui neobosit scriitor fără pereche care și-a închinat viața unei munci statornice și rodnice, lucrând fără încetare pe ogorul arid al științei dreptului, pentru binele obștesc și pentru răspândirea luminei.

Pe el, în adevăr, munca nu-l obosea niciodată, pentru că o făcea în totdeauna cu plăcere și voieșie. De aceea nimeni nu l-a auzit zicând vre-odată că e obosit. Cum să-l obosească munca, din moment

ce el simțea o adevărată plăcere intelectuală, stând la masa lui de lucru, înconjurat de cărți, în interiorul vastei sale biblioteci.

În mijlocul atâtor tentațiuni omenesti și a vâlmășagului lumii, pe el nu l-a ispitit mărirea și onorurile, căci el nu a alergat niciodată după ele. El nu a fost frământat niciodată de grija ori de ambițiunea de a parveni, de și i se cuvenea locul cel mai de frunte. Însă, a fost chemat la cele mai înalte și înalțuri, cari pe alții îi onorează, dar pe care Dimitrie Alexandresco le-a onorat. El s'a impus în totdeauna numai prin valoarea și meritele sale personale. În loc de a-și pierde timpul în îndeletniciri sterile, precum fac alții, el ducea o viață modestă și fugea de răsunetul deșert al succeselor sgomocase, devotându-se numai științei și studiului, în tăcerea și liniștea cabinetului său de lucru și stând neclintit la postul său de onoare. El nu a avut drept ideal de cât munca perseverentă și dragostea de știință. Viața unei asemenea rare personalități poate servi drept pildă și ca învățământ, mai ales pe aceste vremuri de răsturnare a valorilor și de materialism acut, când munca serioasă și statornică pare a fi desprețuită, și când defectele trec drept merite, iar meritele apar ca defecte!

Ca jurisconsult și profesor, el a contribuit într-o largă măsură cu luminile sale la creierea și formarea jurisprudenței noastre, și a avut un rol precumpănitor în această privință, scrierile sale servind de călăuză, la fiecare pas, magistratului ori avocatului, întocmai ca o stea conducătoare, pentru dezlegarea celor mai importante și aride chestiuni de drept. El a format multe generații de juristi, dintre cari unii s'au ridicat până la treptele cele mai înalte, în magistratură ori în barou.

Studiind cu multă răbdare și asiduitate monumentele legislative ale dreptului nostru anterior și bătrânele noastre pravile, și dezgropând izvoarele vechiului drept românesc, necunoscute în mare parte până la el, precum și dreptul nostru consuetudinar de altă dată, prin aceasta Dimitrie Alexandresco a adus servicii neprețuite științei, făcând o operă neperitoare, care va rămâne ca un tezaur scump urmașilor. În lucrarea lui găsim, în adevăr, istoricul complex al legiuirilor noastre strămoșesti și al instituțiilor noastre juridice din cele mai vechi timpuri. Trecând apoi la actuala legislație, găsim în cartea sa explicațiunile cele mai ample și utile asupra inovațiilor făcute de legiuitorul român, inspirându-se când din codul italian¹⁾,

1) Regretatul jurisconsult G. Mărzescu, fostul nostru profesor, este acela care, sunt acum vre-o 30 de ani, a descoperit că redactorii codului actual au avut în vedere și unele dispoziții din codul italian (1). El descoperise un număr însemnat de articole de origină italiană. D. Alexandresco a mai găsit încă multe altele, cum e art. 1909 (prescripția instantaneei) și altele.

1) Vezi lucrarea noastră: *Raportul la masa succesorală*, din 1900.

când din dreptul nostru anterior, fie urmând judeciile observațiunii ale lui Marcadé, autor care era în mare vază pe timpul când se elabora codul nostru civil.

Cunoscător perfect a mai multor limbi străine, el se putea adăpa la izvoarele cele mai autorizate, pentru a da soluțiunea cea mai bună problemelor juridice ce abordă, cu o rară competență. Într'un stil clar și limpede, cu o logică strânsă și cu o putere de argumentare care avea darul de a convinge, el exercită o adevărată seducțiune asupra celor ce îl citeau ori îl ascultau.

Dar pe lângă marea sa erudițiune juridică, el mai posedă și o întinsă cultură literară și artistică, cunoscând în deosebi literatura franceză, mai având în același timp și o cultură clasică solidă. Acest fapt se relevază la fiecare pas, în toate scrierile și discursurile sale. Ce e drept, avea o memorie fenomenală.

Valoarea și superioritatea operei sale nu se putea să nu atragă atenția străinătății, și de aceia îl vedem citat adeseori de marii profesori francezi, la cursuri și în lucrările lor, apreciind la justa ei valoare opera gigantică a marelui jurisconsult român. Iată dar cum Alexandresco a dus renumele țării peste hotare, așa că lucrarea sa capătă înfățișarea și caracterul unei opere mondiale.

Glasul Magistrului, care răsuna așa de armonios de pe catedra Universității, a cărei glorie a fost, va rămâne pururea viu în amintirea iubitorilor săi studenți, cari s'au adăpat la izvorul nesecat de știință și lumină, sorbind cu drag vasta lui erudițiune și savantele lui prelegeri, remarcabile prin claritate și limpezime în expunerea materiei ce trată.

Maestru al barei, el era ascultat cu multă atențiune și deosebit interes în pledoariile sale, căci știa să îmbrace ideile într'o formă frumoasă și atrăgătoare, grație întinsei sale culturi generale și ajutat fiind de o inteligență scânteietoare, captivând pe auditor prin verva sa bogată și prin căldura ce punea în susținerea cauzei ce apăra. Niciodată pledoariile sale nu oboseau, oricât de lungi ar fi fost ele, și oricâte digresiuni ar fi făcut.

În timpul cât a fost consilier la Casație, a redactat importante deciziuni, rămase memorabile, și cari pot servi ca model de motivare și de argumentare strânsă și viguroasă.

Tribuna parlamentului nu mai puțin a fost ilustrată de acest bărbat de seamă, prin discursurile, expunerile de motive și rapoartele făcute cu ocaziunea multor legi importante, preconizând în totdeauna ideile și concepțiile cele mai umanitare și aducând contribuțiuni însemnate de lumină. Între altele, dânsul a fost raportorul în Senat al modificărilor aduse codului civil la 1905, în materia căsătoriei. Părerile lui inspirau multă încredere și autoritate.

El dispăre într'un moment când era chemat să aducă încă imense și incalculabile servicii Țării sale, cu privire la opera de unificare legislativă. El a întocmit, în adevăr, un ante-proiect de cod civil pentru România Mare, care va putea fi utilizat cu mult folos. În ultimul timp, dânsul și-a exprimat de mai multe ori regretul că această însemnată și presantă reformă întârzie de a se înfăptui și „dezesperă de a o mai vedea realizându-se“ (cuvintele sunt ale sale proprii, având probabil presentimentul apropiatului său sfârșit). A spus-o pentru ultima oară la 11 Decembrie 1924, cu ocazia unei adnotațiuni (1) : „.....în proiectul de cod civil, ce am întocmit pentru România Mare, proiect pe care cel puțin până acum, nimene nu voeste a lua în considerație, o spunem cu durere“. Este păcat, în adevăr, că nu s'a făcut în timpul vieții lui Alexandresco reforma legislației civile, la care acest mare învățat al timpului ar fi contribuit cu un aport considerabil, prin vasta lui erudițiune și pricepere juridică, cât și prin maturitatea desăvârșită a spiritului său și bogata lui experiență.

El moare așa dar tocmai când trebuia să trăiască, și când era nu numai necesar, dar indispensabil. Și, moare cu regretul că nu a fost pus în situațiune și în măsură să-și servească Țara și în această direcțiune. Acum, după ce el s'a stins din viață, sarcina acestei însemnate reforme devine mai grea și mai anevoioasă, trebuie să o recunoaștem.

În ultimul timp începuse a tipări un Manual de drept civil român, în comparație cu dreptul austriac, maghiar și rusesc, după însărcinarea Ministerului de Justiție. Judecând după primele coale ce au fost publicate, ca specimen, în Curierul Judiciar, ar fi fost o lucrare foarte importantă și folositoare, mai cu seamă pentru studenți și tinerii magistrați, înlesnindu-le pregătirea pentru examen. Ar fi bine, credem, să se continue cu tipărirea mai departe a manuscrisului, instituindu-se în acest scop o comisiune de specialiști, căci ar fi păcat să se piardă un așa bogat material adunat cu atâta trudă, sârguință și îndemnare.

Suflet bun și inimă de aur, el simțea o deosebită mulțumire sufletească atunci când avea ocaziunea să pună în evidență meritele vre-unui tânăr și distins magistrat, uitat de Dumnezeu și de oameni pe la judecătoriile cele mai depărtate, adnotându-i hotărârile și relevându-i meritele. Mai cu seamă dacă se întâmplă să fie vre-un fost elev al său, vedea cum îi crește inima de bucurie, încurajându-l la muncă.

Patriot luminat și bun român, el nu pierdeă niciodată prilejul de a-și manifesta aceste frumoase sentimente către neam și către țară, cari în totdeauna au încălzit inima lui.

Dimitrie Alexandresco

Temperament viu, fire entuziastă și expansivă, el nu se dădea în lături de la niciun sacrificiu când era vorba de o faptă nobilă și generoasă. Pe când se afla la studii în Franța, s'a înrolat ca voluntar în armata franceză, sub comanda generalului belgian Van der Meer (1870), sărind în ajutorul celei de a doua patrii a lui, Nobila Franță, spre a o apăra cu arma în mână, atunci când a văzut-o în pericol!

Ori pe unde a trecut, Dimitrie Alexandresco a lăsat numai simpatii și admirațiune. O personalitate atât de bogat înzestrată cu cele mai alese însușiri ale inimei și ale spiritului nu putea să lase în urma lui decât numai regrete unanime.

Bunătatea inimei lui era fără margini. Bun și milos nu numai cu oamenii, dar și cu animalele. Cine nu l-a văzut dând de mâncare la vrăbii! E o originalitate! se va zice. Da, o originalitate, de sigur, dar care trădează un suflet bun și milos. Căci, Alexandresco a fost, înainte de toate, un original. Dovadă e, că se deosibeă de cei mai mulți din semenii săi, ridicându-se deasupra lor, și cu greu se va găsi al doilea ca el!

Dar oricât s'ar spune despre Alexandresco, e prea puțin, față cu ceia ce a fost el. S'ar putea scrie volume întregi despre el.

Ne oprim acî, căci tot gândindu-ne la el,..... plînsul ne năpădește și condeiul ne pică din mână.

Din întunecimile în care te-ai pogorât, iubite Magistre, radiezi lumină, care se va revărsa încă multă vreme asupra generațiilor viitoare, care îți vor fi recunoscătoare. O țară întreagă te plînge cu lacrimi fierbinți, și te va plînge încă multă vreme, ca pe un vrednic și folositor fiu al ei. Un neam întreg te va binecuvânta și proslăvi, căci opera ta îți va supraviețui, ca și numele tău, care va fi pronunțat deapănarea cu admirațiune și respect. Imagina ta va rămâne vie între noi, iar sufletul tău îl vom evoca în totdeauna, pentru a ne îmbărbăta la muncă. Amintirea ta sfântă va fi păstrată și venerată în vecii vecilor.

* * *

Alexandresco moare cu mulțumirea datoriei împlinite, că lasă generațiilor viitoare o operă completă și că l-a învrednicit Dumnezeu să înscrie pe ultimul volum cuvântul mult dorit „sfârșit“, spre a putea repeta vorbele lui Mirabeau:

„Et maintenant, enveloppez-moi de parfums, et couronnez-moi de fleurs, pour entrer dans le sommeil éternel“.

Luceafărul a apus, dar lumina a rămas!

REMUS C. BENIȘACHE

Consilier la Curtea de Apel din Constanța
Constanța, 17 Febr. 1925.

La Iași, pe drumul ce duce spre Sărărie, în liniștita stradă a Muzelor, se află locașul ilustrului jurisconsult.

Trecătorul, obosit în urcarea dealului, este plăcut impresionat la vederea vilelor și caselor ce se desfășoară; și, veșnic, ziua și seara, a putut observa, prin ferestre, pe neobositul muncitor, așternut la muncă, înconjurat de cărți, atent în rezolvirea problemelor ce-l preocupa, străin de frământarea vieții din afară.

Afabil și binevoitor, cu fisionomia fină, încurajator pentru începători, natură simpatice în toată puterea cuvântului, cu pătrundere ageră în chestiunile cele mai delicate, cu imaginație vie și bună memorie, toate aceste calități, au făcut ca Alexandresco să fie socotit un jurisconsult de seamă al țării. Chiar cu cei serioși el păstra aerul său glumeț și când prietenii îi spuneau că muncește prea mult și-și ruinează sănătatea, le răspundea că „datoria sa este de a termina opera începută că astfel își îndeplinește misiunea în mod demn și că trebuie să dea exemplu de muncă tinerimei și elevilor săi“.

Caracteristic mai este că, pe lângă aceste distinse calități, defunctul avea bunătate nesfârșită de inimă, caracter blând și arta de a plăcea, așa că chiar în mijlocul pasiunilor politice odinioară, când lupta aprig pentru ideile sale, era iubit până și de adversari.

Sunt patru decenii de când jertfind tinerețea și sănătatea, a muncit fără preget, spre a duce la bun sfârșit singura operă completă ce avem a „Comentariilor dreptului civil român“, în 11 volume; și, nu se poate zice că n'a fost răsplătit, încă în viață, căci, această uriașă lucrare a fost și este consultată cu cel mai mare folos de toți acei cari se îndeletnicesc cu știința dreptului. Dar meritul distinsului jurist este mult mai mare, întrucât în Comisia de revizuire a codicelui civil, prin luminele sale întinse, a întocmit singur în mare parte anteproiectul ce va servi de călăuză legiuitorului.

Crescut la luminele școalei franceze, în Colegiul Henri IV din Paris, și în urmă făcând studii universitare strălucite tot în Franța, defunctul cu o profunditate neobicinuită, aborda chestiuni și din alte ramuri ale dreptului, seria tot timpul articole, adnota și critica decisiuni și, de multeori, prin perceperea clară a chestiunilor determina soluțiunea controverselor și câteodată făcea să revie instanțele judiciare la părerile lui. Ambițiunea-i se răsfrângea numai în conștiința ce avea că-și servește patria prin lucrările sale și în dorința ce avea de a fi admirat de colegi, advocați, profesori și magistrați, pentru care avea o condescendență statornică.

Ilustrul jurist dându-și seamă de greutățile ce sunt în comentarea legilor, din cauza complicațiun-

nii lor și a conflictelor de drept, a căutat să fie în curent cu legislația veche a țării, cu legiuirile străine și cu tot ce s'a scris în materie de legislație comparată, astfel că îmbrățișa chestiunile cu metodă, competență și patriotism superior.

A protestat pururi contra nedreptății pe care legiuitorul nostru o face, în dese ocazii, femeii, și în special în chestiunea autorizării maritale și când ea vine la succesiunea bărbatului.

Astfel, în arzătoarea problemă a feminismului, pe când spirite luminate franceze tindeau numai să atenueze rigoarea tutelei maritale a bărbatului, defunctul cu două decenii înainte, profesa desființarea măsurilor legale cari determină inferioritatea femeii măritate. „Progresul nu va fi desăvârșit, spunea, decât atunci când se va statornici egalitatea ambilor soți. Robia ambilor soți a fost desființată în America, a zis Victor Hugo, n'a mai rămas de desființat de cât robia femeilor albe în Europa“.

A criticat dispoziția legii care conferă numai drepturi insignifiante soției sărace care vine la succesiunea bărbatului, spunând că : „nu este just ; căci soția a muncit o viață întreagă alături de bărbat și nu trebuie să fie considerată ca o cerșetoare... Cum, adaugă dânsul, femeia, care în timpul vieții bărbatului ei, a împărtășit avantajele poziției sale, să pice deodată într-o rusinoasă sărăcie pentru că n'a adus în comunitatea bunurilor decât virtuți și stăruințe în agonisirea avutului comun ?“.

A criticat toate dispozițiile nedrepte ale diferitelor legi cu înălțimea de vederi, ce n'o poate avea decât omul cult și căruia nu-i sunt străine preceptele filosofiei și sociologia.

Dispozițiile legale asupra copiilor naturali, cu privire la dreptul lor de moștenire, cari nici într'un caz nu succed pe tatăl lor, l'a ocupat în deosebi și în 1906, cu ocazia modificării unor dispoziții din codul civil, a căror raportor a fost în Senat, a căutat să reglementeze și situația lor. N'a reușit însă, deoarece l'a determinat să exclame: „Acești copii vor suferi încă mult timp de indolența legiuitorului din 1864 ; desesperezde a vedea soarta lor îmbunătățită și voi închide ochii fără a vedea visul meu realizat“.

Zelos apărător al tuturor instituțiilor sociale, el a propovăduit respectul tradițional al proprietății și al drepturilor fiecăruia, în contra teoriilor noi distrugătoare. „Rândunica, zice dânsul, pe care o vedem întorcându-se în toate primăverile, nu-și are cuibul ei, pe care nu înțelege a-l ceda alteia, — și dacă ea ar avea darul cugetării, n'ar fi oare revoltată de teoriile sofistilor moderni ?“.

Intr'un cuvânt nu era subiect care să nu-l atace Alexandresco cu o desăvârșită claritate. Originalitatea sa se manifestă mai cu seamă în discursuri și pledoarii. Firea sa emoționantă și sentimentală îl determina de a părăsi interpretarea rece a textelor

și uitând că se află la bară sau în cadrul restrâns a unei pagini de ziar, în discuțiunea unei chestiuni de ordin privat, trecea la considerațiuni sociale și critice, examinând cu o logică convingătoare și cu spiritul său fin, caracterul, istoricul și importanța oricărei instituțiuni juridice ce-l preocupa.

Regretăm, alături de toată firea românească, că ilustrului muncitor nu i-a fost destinat să ducă la sfârșit și alte lucrări importante, cu care se îndelungă, precum a terminat comentariile celor unsprezece volume. Tara trece acum prin timpuri grele, ca una ce a făcut sacrificii enorme și trebuie să repare golurile. Se pare că actualitatea denotă o mică pauză în mișcarea intelectuală. Dar orice ar crede cei ce se îndoiesc, un vânt generos suflă odată cu pacea binefăcătoare. Materialismul se încovoiește. Oameni muncitori și productivi ca Alexandresco, vor resări.

D. G. MAXIM

Președinte la Curtea de Apel București

(Din „Universul“, No. 47 din 27 Febr. 1925).

Magistratura și Baroul din Craiova în fața morței lui D. Alexandresco

Știința și lumea juridică, la aflarea vestei năprasnice că D. Alexandresco a încetat din viață Luni 9 Februarie 1925, a suferit cea mai puternică lovitură.

Nimeni nu credeă aceasta, toți rămânând uimiți, în vremurile de azi, și mai ales acum, când trebuia să se înfăptuiască unificarea legislației, la care, încă de mult, el începuse să lucreze.

La Craiova, mai ales, unde el eră iubit, mai mult decât în alte părți, pierderea a fost neînchipuit de dureroasă, fiindcă printre magistrați și avocați, el avea strânse prietenii.

Se știe, că timp de zece ani a colaborat la revista „Pagini Juridice“, condusă de subsemnatul, în care are sute de articole și adnotațiuni.—Cu unii dintre noi avea întinsă și chiar zilnică corespondență, din care reese cât de mult iubea el Craiova, unde de multe ori venea ca să pledeze la unele instanțele judecătorești.

Mulți, foarte mulți, vor fi astăzi aceia care-l plâng sincer, convinși că multă vreme în știința juridică nu va putea fi înlocuit, iar ca prieten nu va mai avea staturile lui, folositoare, în toate domeniile.

De aceea aici, la Craiova, omagiul care trebuia să i se aducă, a luat o înfățișare de o nobleță superioară, care va rămâne, ca o amintire, pentru viitor, de o cinste cuminte a unuia dintre cei mai de seamă fii ai țării, care a dus faima peste hotarele țării.

În ziua de Miercuri 11 Februarie a. c., Curtea

de apel Craiova, înainte de începerea ședințelor, a fost convocată în adunarea generală și în mijlocul magistraților, avocaților și imprecinaților, d-l Prim-președinte C. R. Marinescu a adus la cunoștința tuturor această tristă veste și după un elogiu bine meritat al activității ilustrului D. Alexandresco, comunică că suspendă cursul justiției pentru 15 minute.

Noi, ca decan al baroului Dolj am mulțumit pentru acest nobil și înălțător gest, care pentru viitor va fi un îndemn de muncă, pentru cei tineri și pentru prezent o răsplată postumă omagială a acestui harnic și neobosit adnotator al spețelor variate.

Solemnitatea aceasta se continuă la Tribunalul Dolj, unde iarăși în adunare generală a magistraților primei instanțe, d-l președinte N. Dobrotescu, aducând la cunoștință, prin cuvinte omagiale, pierderea ireparabilă, comunică suspendarea cursului justiției pentru 10 minute. I se mulțumeste de reprezentantul baroului Dolj, d-l consilier V. Potârca prin cuvinte simțite, și d-sa cere suspendarea judecării pe întreaga zi, ceea ce s'a și admis.

În acelaș moment la Iași i se făceau funerarii naționale.

Lumea din întreaga țară îl plângea.

Ziarele și revistele juridice pierdeau un colaborator obișnuit și de neînlocuit, prietenii un devotat stătuitor.

Baroul Dolj prin Decanatul baroului Iași a dispus ca pe cosciug să se depună o jerbă de flori naturale, cu o lentă tricoloră având pe ea scris: „Baroul Dolj, Vesnică amintire marelui juriconsult“, iar d-nei Alexandresco a transmis telegrama următoare:

„Baroul Dolj ia parte cu vie durere la marea pierdere ce ați încercat prin încetarea din viață a valorosului coleg și mare jurist, neuitatul dv. sot.

Vom păstra o neuitată amintire acestui erudit al științei dreptului căruia generația de astăzi îi datorește atât de mult în cultura sa juridică.

Regretăm că suntem prea departe, spre a lua personal parte la această durere și a vă prezenta omagiile noastre de condoleanță“.

Decanul Baroului Dolj, DEM. D. STOENESCU

Dimitrie Alexandresco

Gloria justiției române, prea distinsul, marele român și profesor Dimitrie Alexandresco, s'a dus dintre noi.

Deși la o vârstă înaintată, prin inepuizabila sa putere de muncă, ne dăduse impresia că n'o să se mai isprăvească torentele de adnotări, legiferări și tot felul de lucrări juridice, încât moartea

marelui dispărut a căzut ca un trăznet pe capul nostru.

Durerea ne-a umplut inimile de întristare și înspăimântați de despărțirea bruscă, suntem adânc îndurerați că îndrumătorul științei dreptului român, ne-a fost răpit tocmai când ne trebuia mai mult.

Azi când România este în refacere și când se lucrează la temelia viitorului nostru, marele profesor, marele om de drept, marele legiuitor, ne-a părăsit pentru totdeauna.

Nu se poate o pierdere mai simțită!

Neperitoarele sale opere însă, monumentala sa lucrare juridică și legislativă, ne vor consolă și la lumina sfaturilor și cugetărilor sale, vom descurcă drumul spinos ce pare ca să nu-l mai curățim odată.

Munca sa titanică, i-a asigurat nemurirea și cât va trăi românismul numele său va fi pe buzele noastre ale turora.

Lui și numai lui i se datorește mișcarea juridică de azi dela noi.

El care cu pana lui neobosită da hrană și îndrumare tuturilor revistelor de drept și nu eră chestiune juridică pe care să n'o cearnă prin vastele sale cunoștințe.

El va continua să trăiască printre noi și nu va fi începător, avocat, magistrat, sau orice om de drept, care să nu-i pomenească numele și care să nu se slujească de operele sale neperitoare.

Este bine că guvernul a hotărât funerarii naționale și eră bine dacă, și cât a trăit, avea mai multă sollicitudine pentru acest Rege al științei dreptului, care poate altfel ar fi fost spre sfârșitul vieții sale.

Dar ne simțim prea mici pe lângă titan, vârful înalt al piramidei de abia îl zărim în înălțimi, mândri însă de gloria neamului nostru, nu ne rămâne decât să ne rugăm plini de smerenie pentru odihna sufletului său :

Dumnezeu să i-l aibe în pază!

„JUSTIȚIA OLTENIEI“

(Din Justiția Olteniei, No. 3 din 15 Febr. 1925).

Dimitrie Alexandresco

Ca blocurile imense de stâncă rostogolite din înălțimile amețitoare ale munților pietroși, a căror zgomot fac să huiască valea întreagă, toată țara, așa a fost căderea marelui jurist Dimitrie Alexandresco.

O viață de muncă dedicată Dreptului, deși plecat de ani, n'a șovăit până în ultima clipă murind cu condeiul în mână, iar munca sa luminează calea Dreptului și dincolo de mormântul său.

Deși plecat dintre noi, lucrările sale continuă să apără prin reviste.

Azi am primit „Jurisprudența Generală“, având pe mai multe fețe numele și munca marelui jurisconsult.

Sunt ultimile sale „Note“.

Ce dureroasă cetire, gândul ne merge spre el și nu ne putem fixa atenția la rândurile-i scrise cu mâna de bătrân savant.

Când aproape toți obosesc și nu mai produc intens ca în epoca tinereței, omul-minune construia pedestalul pe care și-a clădit nemurirea.

Veacuri se vor rostogoli peste generațiile în continuu clocot, multe se vor preface, numai admirația pentru marele om va rămânea aceeași, iar uriașa sa operă va lumina mințile cercetătoare, dornice să mai pue o cărămidă la progresul juridic.

L'am cunoscut personal și l'am iubit așa cum ne iubim părinții, atât de bun era și atât de larg suflet avea savantul bătrân.

Era un original, sfida luxul, umblând simplu îmbrăcat, pălmuind tendințele de desertăciune, era un izvor inepuizabil de muncă, nu mai era nimeni ca el, iar faima superiorității sale a răzbit granițele spre depărtările occidentului.

De la un capăt la altul al lumii juridice, răsună clopotul durerii, zdrobind sufletele cutremurate, înfiorate de puternica moarte care culege fără a alege.

Dimitrie Alexandresco a murit, dar opera sa trăiește ca bronzul neperitor și va lumina orizonturile juridice în veacul veacurilor.

TRAIAN R. SCRIBAN

Jude-Președinte, Herța-Dorohoi

Dimitrie Alexandresco

Marele nostru jurisconsult, Dimitrie Alexandresco, decanul Facultății de Drept din Iași, s'a dus dintre noi!

Care jurist poate spune că Dimitrie Alexandresco nu -ia fost profesor, căci cine — dela ajutorul de judecător, până la consilierul dela Înalta Curte de casatie, n'a consultat, în cariera lui, vastele sale comentarii asupra codului civil? Pentru advocați volumele lui Dimitrie Alexandresco îi puneau imediat în măsură să deslege orice problemă de Drept, oricât de grea. Puteau invoca în instanță și autori străini, ca să arate că sunt în curent cu tot ce apare mai nou în domeniul Dreptului, ca un fel de snobism, dar comentariile, articolele și adnotațiile lui Alexandresco, în curent și ele cu ultimele jurisprudențe și studii de Drept, erau suficiente ca să prezinte o chestiune juridică, în toată complexitatea ei. Cât de prodigioasă a trebuit să fie activitatea acestui ilustru savant, cu câtă răbdare și dragoste a trebuit să se intereseze de chestiunile juridice, pentru ca să vezi citați, în comentariile și adnotațiile sale, pe toți acei cari se ocupau de ches-

tiunea pe care o trată! Orice revistă de Drept, care apărea, în orice parte a țării, era imediat semnalată de acest pasionat al științei dreptului, salutând-o cu generoase cuvinte de încurajare. În această privință, revista noastră nu odată a văzut reproduse și comentate de acest neobosit și erudit jurist, în revistele din Capitală, hotărârile ce-a publicat.

Cu tot prestigiul de care se bucură în lumea judiciară, Dimitrie Alexandresco, ca orice om superior, în intimitate, nu făcea caz de persoana lui și era o figură populară foarte mult iubită în Iași, prin temperamentul său voios și prin bonomia firei sale de boem. Un Alexandresco, ca și un Tocilescu, un Danielopol și alți câțiva, restrânși la număr, se nasc, din nefericire, destul de rar la noi și mor prea de timpuriu.

Fie-i tărâna usoară, căci nestearsă va fi memoria, în inimile tuturor românilor, acestui ilustru jurisconsult, a cărui faimă a trecut de mult hotarele țării!

„MONITORUL JUDICIAR“

(Din Monit. Judiciar al Jud. Teleorman, No. 6 din 15 Febr. 1925).

Urnele și Magistratii

Se știe că s'au adus grave acuzațiuni magistratilor în chestiunea violărei urnelor.

S'ar putea învinui cred un magistrat de oarecare neglijență cu ocazia alegerilor, dar refuz să cred că un magistrat cu bună știință a putut înlesni operațiuni cari să faciliteze violarea urnei.

Un astfel de magistrat, dacă a existat vreunul, nu are ce căuta în rândurile noastre.

Pentru ca însă să nu mai fie nici o umbră de bănuială și astfel de acuzațiuni să nu mai aibă loc, găsese că acum cu ocaziunea votărei reformei legii electorale, se impune următoarele mici modificări, cari după părerea mea fac imposibilă o atare operațiune, și prin urmare vor îndeta orice acuzațiuni pe această chestiune.

Tată-le :

În loc ca despoarea urnelor să se facă după 3 zile de votare la Cameră și 2 la Senat, adică la urmă, să fie obligat președintele ca în fiecare seară după încetarea votărei să despoaie scrutinul în prezența delegaților și asistentilor, și să consemneze zilnic rezultatul într'un proces verbal, în ultima zi făcându-se și totalizarea.

D-l comandant, delegații, asistentii, nu vor mai avea ce păzi în nopțile cari de obicei se zice că se fac operațiunile iar opoziția — căci ea se plânge în totdeauna — nu va mai avea ce zice, de oarece ziua urna este în văzul tuturilor și orice operațiune este imposibilă.

Pe de altă parte și președinții birourilor vor fi mai ușurați, căci despuieră după 3 zile de votare la centrele mari este extrem de obositoare, trebuind să se piardă o noapte și o zi întreagă de cele mai multe ori.

CORNELIU T. MAIORESCU

Jude Inamovibil ocol. Poenari-Burchi
(Prahova)

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 22 Octombrie 1924

Președinția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, Președinte

Moștenitorii Amira cu Azilul Elena Doamna

Decizia civilă No. 530

Interpretarea hotărârilor de către instanța care le-a pronunțat. — Condițiuni.

Expropriere. — De când este Statul considerat proprietar al pământului expropriat.

Legarea unei moșii din care o parte a fost declarată expropriată în baza decretului 3697-918. — Testatorul încetat din viață în 1919. — Dacă legatarul poate pretinde renta plătită pentru partea expropriată.

Este de principiu că atunci când o hotărâre judecătorească prezintă oarecare îndoială sau obscuritate aparține judecătorilor fond lui puterea suverană de a o interpreta cu condițiunea însă de a nu aduce nici o modificare, restricțiune sau extensiune drepturilor consfințite prin acea hotărâre.

În acest scop judecătorii pot consulta motivele hotărârii, precum și concluziunile părților, dar ei nu pot să recurgă la alte elemente și să iasă din limitele hotărârii căci atunci s'ar ajunge nu la o interpretare a acestei hotărâri, ci la judecarea din nou a cauzei.

Din decretul-lege cu Nr. 3681-918 și 3697-918, ratificat prin legea agrară rezultă în mod neîndoios că pământul expropriat în baza lor este definitiv expropriat, iar Statul este considerat proprietar al acestui pământ dela 15 Decembrie 1918.

Prin urmare, în speță, partea expropriată din moșia Frunzânești trecând în proprietatea Statului înainte de Iunie 1919 când testatorul a încetat din viață, în conformitate cu cele sus expuse și cu art. 903 cod. civ., după care lucrul legat se predă în starea în care se află la decesul testatorului, dreptul la renta de expropriere nu a putut fi soluționat virtual ca cuprins în simpla obligațiune impusă moștenitorilor de sânge de a preda moșia Frunzânești legatarului Azilul Elena Doamna.

Ascultând pe d-nii avocați Eliad Rădulescu, Mihail Antonescu, C. Dissescu și I. Micescu în combateri.

După care, Curtea a rămas în deliberare până azi 1 Decembrie 1924, când a pronunțat următoarea decizie:

Deliberând,

Asupra motivului 1 de recurs:

„Rea aplicațiune a autorității lucrului judecat, violarea principiului de drept „*tantum judicatum, quantum litigatum*“ omisiune esențială, nemotivare și exces de putere.

„Am invocat înaintea Curții de Apel, în sprijinul contestațiunei noastre, următoarele susțineri:

„Că noi am fost puși în posesiunea averii găsite la moartea lui Amira, avere în care se cuprinde partea rămasă neexpropriată din moșia Frunzânești, în calitate de moștenitori de sânge, cu vocațiune la întreaga avere de succesiune; că, în această calitate am fost chemați în judecată de Azilul Elena Doamna, reprezentat prin Ministerul Instrucțiunii Publice, și de doamna Cl. Amira care a cerut să fim obligați a le preda, cu titlu de legat moșia Frunzânești, și casa din București, str. Clementei, prevăzute în copia testamentului defunctului ce prezentam, și toată averea mobilă în baza unui codicil ne-semnat, intitulat „*preschimbări de testament*“.

„Că în tot cursul procesului, atât înaintea Tribunalului, cât

și înaintea Curții de Apel adversarii reclamanți nu au făcut nici un fel de aluziune sau mențiune specială cu privire la renta de Stat ce urma să se plătească prin porțiunea expropriată din moșia Frunzânești în baza legii agrare, și prin consecință nici noi, ca părți, dela care se cerea legatul nu am pomenit despre această rentă;

„Că după dispoziția art. 3 din decretul-lege relativ la reforma agrară promulgat sub Nr. 3681 din 1918, ratificat și confirmat prin dispoziția art. 2 din legea agrară din 1921, pământul expropriat, esnd din patrimoniul proprietarilor, și intrând în patrimoniul Statului pe ziua decretului-lege, și anume pe ziua de 15 Decembrie 1918, urmează că partea expropriată din moșia Frunzânești a eșit din patrimoniul lui Amira în timpul vieții sale, la 15 Decembrie 1918, astfel ca la Iulie 1919, data decesului lui Amira, această porțiune ne mai fiind în patrimoniul lui, legatul acestei porțiuni avea a fi considerat caduc conform art. 927 cod. civil;

„Că în consecință renta cuvenită pentru porțiunea expropriată nefiind legată nu putea fi cerută de reclamanți pe baza legatului relativ la moșia Frunzânești.

„Că adversarii reclamanți, nu numai că n'au făcut nici o aluziune la vre-o pretențiune asupra porțiunii expropriate din Frunzânești, sau asupra rentei cuvenite pentru această porțiune, dar nici nu se putea presupune că atunci când cer moșia Frunzânești înțeleg să înglobeze și pretenția relativă la partea expropriată din moșia Frunzânești, pentru cuvântul că, pe de o parte, noi nu avusesem n'ciodată în posesiune porțiunea expropriată iar pe de altă, renta de expropriere nu se emisesse, și nici măcar nu se fixase quantumul ei;

„Că, în consecință, când Curtea ne obligă să predăm reclamanților moșia Frunzânești, această decizie nu se poate referi și la renta cuvenită pentru porțiunea expropriată din moșia Frunzânești, rentă care nu se ceruse, și nici se putea cere;

„Că, în cele din urmă dacă s'ar considera că cererea entei de expropriere se găsea cuprinsă în cererea legatarului averii mobiliare, pe baza codicilului intitulat „*preschimbări de testament*“ întreaga această cerere a fost formal respinsă prin decizia Curții care a decis că zisul codicil nu are nici o valoare legală.

„Curtea, față cu susținerile noastre, era datoră să verifice concluziunile părților, și recunoscând exactitatea arătatelor noastre să subordone soluția contestațiunii, chestiunei de a ști dacă porțiunea expropriată din Frunzânești se mai găsea sau nu în patrimoniul lui Amira la data decesului său, pentru a fi considerată ca făcând parte din legatul moșiei Frunzânești.

„Curtea însă, înainte de a examina această chestiune, deși recunoaște formal că adversarii reclamanți nici nu au pomenit un cuvânt despre rentă, totuși pe motiv că noi părți ar fi trebuit să ghicim că dânsii voesc să obțină și renta, și deci trebuia să ne opunem în această privință, judecă că legatul moșiei Frunzânești cuprinde și rentă, violând astfel formal principiul *tantum judicatum quantum litigatum*.

„Curtea adaugă că această soluțiune se impune și prin faptul că reclamanții cereau și întreaga avere mobilă, pe baza codicilului intitulat „*preschimbări de testament*“, avere mobilă, care fără îndoială cuprindea și renta de expropriere, iar noi nu am făcut față cu o asemenea cerere nici o obiecțiune specială contra cererii implicite a rentei.

„Judecând astfel, Curtea dă o decizie nemotivată și comite un exces de putere, când nu ține seamă că noi am combătut formal întreaga cerere relativă la averea mobilă, pe motiv că codicilul intitulat „*preschimbări de testament*“, este un act nul și fără valoare nefiind nici datat nici semnat, și deci nici nu era nevoie și nici n'am fi putut face obiecțiuni speciale cu privire la rentă, căci dacă legatul averii mobiliare ar fi fost valabil firește că în el s'ar fi găsit cuprinsă și renta.

„Curtea nu motivează pentru ce crede că, după cum a res-

pins cererea reclamantilor în privința averii mobiliare, făcută pe baza „preschimbărilor de testament“ ar fi fost natural să scoată și renta în mod special, rentă care era implicit cuprinsă în averea mobilă și omite a se pronunța și nu motivează de ce înlătură mijlocul nostru de apărare bazat pe susținerea că Curtea respingând cererea relativă la averea mobilă a respins și cererea de rentă, dacă ar fi fost implicit cerută.

„Curtea mai denaturează flagrant concluziile părților contrazice propriile sale constatări și comite un exces de putere când afirmă că părțile au înțeles să se refere la întreaga moșie Frunzânești, cuprinzându-se și partea expropriată, întrucât dacă ar fi exact în drept că această din urmă parte nu mai era în patrimoniul lui Amira la moartea lui, era o imposibilitate juridică să se judece pe un bun meexistent, și deci reclamantii nu mai puteau cere această parte, ci numai renta care o înlocuia, ceea ce ei nu au făcut, sau dacă au cerut-o implicit cuprinzându-o în pretenția asupra averii mobiliare, pe baza actului „preschimbare de testament“ Curtea le-a respins-o formal“.

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului se constată că Nicolae Amira încetând din viață la 23 Iunie 1919, a rămas pe urma lui mai multă avere mobilă și imobilă între care și moșia Frunzânești din comuna Fundeni-Frunzânești, jud. Ilfov, trecută în inventarul făcut la 1 Iulie 1919 de magistratul stagiar al judecătoriei Fundeni-Frunzânești, cu mențiunea „actualmente supusă expropriării“, la acea dată operațiunile expropriării prevăzute prin decretul cu Nr. 3697-918 fiind în curs, și fiind pronunțată și publicată hotărârea comisiei de ocol; că, Ministerul Instrucțiunii și Casei școalelor și a Culturii Poporului, reprezentând Azilul „Elena Doamna“, pe de o parte, și Cleopatra Amira, soția defunctului, pe de altă parte, au cerut Tribunalului Ilfov să oblige pe moștenitorii de sânge ai defunctului N. Amira, printre cari și pe recurenții de azi, — cari erau puși în posesia averii succesoriale, — să le predea legatele lăsate lor de N. Amira printr'un testament mistic din anul 1885, depus la Cassa de Depuneri și evacuat în timpul războiului 1916—1918 la Moscova; că, aceste cereri fiind respinse de Tribunalul Ilfov s. II-a, prin sentința cu Nr. 299-921, pentru insuficiență de probe în stabilirea dispozițiilor testamentului, au fost admise în apel de Curtea din București s. IV-a, prin decizia cu Nr. 21 din 31 Ianuarie 1923, care a obligat, între altele, pe moștenitorii de sânge ca să predea Ministerului Instrucțiunii, Casei Școalelor și a Culturii Poporului, pentru Azilul „Elena Doamna“, moșia Frunzânești, grevată de uzufructul lăsat în favoarea soției defunctului, Cleopatra Amira, și celor trei surori ale lui sau moștenitorilor lor, precum și pădurea de pe moșie, și a respins cererea Ministerului Instrucțiunii Publice, referitoare la predarea ca legat a averii mobile lăsate de N. Amira; că, recursul făcut în contra acestei deciziuni a fost respins de Înalta Curte s. I-a prin decizia cu Nr. 1183 din 1923;

Că, apoi, depunându-se de către Stat renta în efecte în sumă de 3.830.200 ca preț pentru porțiunea expropriată din moșia Frunzânești, precum suma de 47.976 lei drept dobânzi la suma datorată de Stat, Președintele Secțiunii de Notariat a Tribunalului Ilfov, în urma cererii făcute de moștenitorii de sânge ai lui N. Amira, a hotărât prin ordonanța cu Nr. 4091 din 18 Iunie 1923, că atât renta cât și procentele, se cuvin moștenitorilor, întrucât prin decizia cu Nr. 21-923 nu s'a atribuit Azilului „Elena Doam-

na“ și prețul porțiunei expropriate, ci numai partea neexpropriată, atât cât se afla în momentul morții defunctului, partea expropriată trecând, conform decretului-lege Nr. 3697-918 în proprietatea Statului dela 15 Decembrie 1918, deci înainte de 23 Iunie 1919, când Amira a încetat din viață;

Că, în contra acestei ordonanțe făcându-se apel atât de Ministerul de Instrucțiune pentru Azilul Elena Doamna, cât și de Cleopatra Amira, Tribunalul de Notariat a reformat-o prin sentința cu Nr. 219-923, dispunând că sumele de mai sus să rămână indisponibile până la stabilirea definitivă de către justiție a drepturilor părților asupra rentei;

Că, în urmă, moștenitorii legitimi ai lui Amira prin petițiunea înregistrată la Nr. 11.520 din 6 Decembrie 1923, au făcut contestație la Curtea de Apel din București s. IV-a, în contra deciziunii cu Nr. 21 din 31 Ianuarie 1923, în temeiul art. 400 c. proc. civ. cerând ca Curtea să lămurească înțelesul, întinderea și aplicațiunea dispozitivului deciziunii sale, în sensul că obligându-i a preda Azilului Elena Doamna legatul nudei proprietăți a moșiei Frunzânești cum și plina proprietate a pădurei de pe această moșie, Curtea nu a înțeles să-i oblige a da Azilului decât moșia așa cum se găsea în patrimoniul lui N. Amira în momentul morții lui și asupra căreia fuseseră trimiși în posesiune, iar nu și renta de expropriere a părții din moșie, care nu se mai găsea în patrimoniul lui Amira la data încetării sale din viață, întrucât nici legatarii nu au pus vreo concluziune cu privire la această rentă, și nici dispozitivul deciziei Nr. 21-923, nu le recunoaște dreptul asupra ei; și că chiar dacă ar fi formulat vreo cerere în acest sens, dispozitivul decide că toate celelalte capete de cerere ale legatarilor se resping;

Că, Curtea de Apel, a respins ca nefondată contestațiunea de mai sus, prin deciziunea supusă recursului cu Nr. 114 din 5 Aprilie 1924, declarând că decizia cu Nr. 21-923 nu poate fi interpretată altfel decât în sensul că legatarii au drept și la renta cuvenită pentru terenul expropriat din moșia Frunzânești;

Considerând că este de principiu că atunci când o hotărâre judecătorească prezintă oarecare îndoielă sau obscuritate în înțelesul ei, aparține judecătorilor cari au pronunțat-o puterea suverană de a o interpreta în virtutea maximei ejus est interpretari cujus est condere, cu condițiunea însă, de a nu aduce nici o modificare, restricțiune sau extensiune drepturilor consfințite prin acea hotărâre, căci altfel s'ar viola autoritatea lucrului judecat;

Considerând că pentru a interpreta hotărârea lor judecătorești sunt în drept să consulte motivele ei precum și concluziunile depuse de părțile litigante spre a constata în cari anume împrejurări hotărârea a fost dată și spre a aprecia astfel înțelesul exact și întinderea dispozitivului, dar ei nu pot să recurgă în acest scop la alte elemente și să iasă din limitele hotărârei, căci atunci s'ar ajunge, nu la o interpretare a hotărârei, ci la judecarea din nou a cauzei;

Considerând, în speță, că din deciziunea Curții de Apel Nr. 21-923, interpretată prin deciziunea aceeași Curți cu Nr. 114-924, supusă recursului, se constată că Ministerul Instrucțiunii Publice și Casa Școalelor reprezentând Azilul Elena Doamna, cum și Cleopatra Amira cerând dela moștenitorii de sânge predarea legatelor lăsate lor de defunctul Amira printr'un testament ce, însă, nu prezentau arătând

că a fost evacuat la Moscova de Cassa de Depuneri, iar moștenitorii de sânge tăgăduind existența vreunui testament al defunctului, Curtea de Apel nu s'a ocupat atunci decât de o singură chestiune și anume dacă Amira a decedat lăsând în adevăr un testament valabil cuprinzând legatele ce se reclaman; că, toate considerentele deciziunii de mai sus nu se referă decât la această chestiune pe care Curtea o rezolvă afirmativ, în sens contrariu soluțiunii date de prima instanță, stabilind, după cum ea însăși declară, din deducțiune în deducțiune, din prezumțiune în prezumțiune existența testamentului, conținutul lui și regularitatea lui din punctul de vedere al formelor prescrise de lege, și, în consecință, obligă pe moștenitorii de sânge să predea Azilului Elena Doamna moșia Frunzânești în condițiunile testamentului fără nici o altă specificare sau referire oarecare, respingând, în același timp, cererea făcută de Azil pentru legatul pretins asupra averii mobile a defunctului Amira;

Că, atât din acțiunea introdusă pentru predarea legatelor, cât și din considerentele acestei deciziuni cu Nr. 21-923, cum și din concluziunile depuse atunci de părțile litigante înaintea Curții, se constată că nu numai legatarii, deși reclamânți, nu au formulat un capăt de cerere privitor la renta de expropriere în acțiunea lor, rentă al cărei quantum nici nu era încă fixat, că nu numai nu s'a discutat absolut de loc de părți cine are dreptul la această rentă, dar nici măcar în motivele deciziunii nu se face vreo mențiune de întinderea moșiei Frunzânești sau de faptul exproprierei ei parțială sau de o rentă de expropriere datorită de Stat;

Considerând că în asemenea condițiuni, când Curtea de Apel în deciziunea supusă recursului afirmă că părțile în procesul de predarea legatelor s'au referit la întreaga moșie Frunzânești, — deducând aceasta din alte elemente decât din motivele deciziunii Nr. 21-923 și din concluziunile părților, precum din cererea de punere în posesiune a moștenitorilor de sânge, și de sequestru judiciar, din procesul-verbal de punerea în posesiunea custozilor, — și că deciziunea Curții cu Nr. 21-923 nu poate fi interpretată altfel decât în sensul că legatarii li se cuvine renta datorită de Stat pentru terenul expropriat din zisa moșie, Curtea rezolvă pe cale de interpretare o chestiune nouă și anume dacă această rentă trebuie să aparțină Azilului Elena Doamna ca legatară moșiei, sau eredității de sânge, renta fiind avere mobilă, netestată de defunctul Amira, ceace însă ea nu putea face:

Considerând că ar fi neîntemeiată susținerea că Curtea de Apel prin deciziunea de fond cu Nr. 21-923 obligând pe moștenitorii de sânge să predea Azilului moșia Frunzânești, a soluționat virtual dreptul la renta de expropriere, căci aceasta nu ar fi posibil decât dacă porțiunea expropriată din zisa moșie, n'ar fi eșit din patrimoniul lui Amira înainte de decesul lui, ceea ce nu este cazul în speță; că, în adevăr, moșia Frunzânești fiind declarată expropriată pe baza decretului-lege Nr. 3697-918, operațiunile de expropriere la încetarea din viață a lui Amira, 23 Iunie 1919, erau în curs, fiind pronunțată și publicată hotărârea comisiunii de ocol; ori decretul-lege Nr. 3681 din 15 Decembrie 1918 dispune categoric în art. 4 că exproprierea este declarată deplin drept dela data acestui decret și că părțile proprietăților declarate expropriate sunt lovite de indisponibilitate fără îndeplinirea vreunei alte

formalități; că decretul-lege Nr. 3697-918, reproduce în art. 3 aceeași dispozițiune, iar în urmă legea agrară din 17 Iulie 1921, ratificând decretul-lege Nr. 3697-918 declară formal în art. 2 că pământul expropriat pe baza acestui decret-lege este definitiv expropriat, iar Statul este considerat proprietar al pământului expropriat dela 15 Decembrie 1918, dispozițiune care face parte integrantă din Constituțiune. Dacă art. 50 din decretul-lege Nr. 3697-918 prescrie că prin consemnarea prețului terenului expropriat proprietatea lui trece asupra Statului liberă de orice obligațiune sau orice sarcină de orice natură afară de ipotecile Creditului Funciar Rural, aceasta nu însemnează că Statul nu a devenit proprietar la data de 15 Decembrie 1918, ci numai că liberarea pământului trecut în posesiunea Statului de sarcinile ce apasă asupra-i, nu se produce decât din momentul consemnării prețului. Deci, în virtutea legilor agrare, ale căror efecte nu se limitează la opera de improprietărire ci sunt generale, porțiunea expropriată din moșia Frunzânești eșise din patrimoniul lui înainte de moartea sa; că, astfel fiind, cum această moșie nu s'a găsit în întregime în succesiunea acestuia, și cum după art. 903 cod. civ., lucrul legat se predă în starea în care se află la decesul testatorului, dreptul la renta de expropriere nu a putut fi soluționat virtual ca fiind cuprins în simpla obligațiune impusă moștenitorilor de sânge de a preda moșia Frunzânești Azilului Elena Doamna;

Considerând dar că întrucât Curtea de Apel prin deciziunea supusă recursului a rezolvat pe cale de interpretare a deciziunii sale de fond cu Nr. 21-923, o chestiune care după cum rezultă din motivele acestei deciziuni și concluziunile părților, nu fusese dezbătută înaintea ei când a judecat în apel cererea de predarea legatelor, și anume a rentei de expropriere, și care chestiune era născută din faptul exproprierei parțiale a moșiei Frunzânești, de care Curtea absolut nu s'a preocupat atunci, ea a adăugat la dispozitivul deciziunii sale cu Nr. 21-923 declarând că renta de expropriere se cuvine legatarii, și prin aceasta a violat autoritatea lucrului judecat;

Că, dar, motivul 1 de casare este întemeiat și recursul urmează a fi admis, casându-se deciziunea supusă recursului și trimițându-se afacerea la o altă Curte de Apel, spre o nouă judecare, fără a mai fi nevoie de a se examina și celelalte motive de recurs;

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată făcută de moștenitorii de sânge — azi recurenți, și apreciind Curtea le fixează la suma de lei zece mii.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul, etc.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența din 7 Noembrie 1924

Președinția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, Președinte

Recurent: Inginer Gh. Stoica

Decizia penală No. 2725

Competință. Funcționar la C. F. R. Instanța competentă a-l judeca pentru o infracțiune de drept comun comisă de el în exercițiul funcțiunii sale și care interesează bunul mers al Dir. C. F. R.

Decretul No. 1641 din 920. Jurnalul Consiliului de Miniștri 3050 din 920. Art. 258 și 52 C. J. M.

Prin decretul 1641 din 1920, care nu a fost abrogat până azi, și jurnalul Consiliului de Miniștri 3050 din 920, întregul personal al Căilor Ferate a fost pus sub regim militar, care personal, atât cel mobilizat cât și cel rechiziționat, este supus tuturor legilor aplicabile militarilor aflați sub drapel, iar din art. 258 și 52 C. J. M. rezultă că militarii sau cei asimilați de lege cu militari, cum sunt funcționarii Căilor Ferate, sunt justițiabili de tribunalele militare pentru toate infracțiunile în legătură cu serviciul ce li s'a încredințat, iar nu numai pentru infracțiunile cu caracter pur militar sau disciplinar.

Curtea,

Ascultând pe d-l av. Cloni în dezvoltarea motiveilor și pe d-l procuror Al. Dem. Oprescu în concluziuni pentru casare.

Deliberând,

Asupra motivului de casare :

„Violarea art. 12 din Constituție și art. 52 cod. jud. m. Greșita interpretare și violarea art. 3 și 9 din Decretul-Lege Nr. 1641 din 20 Aprilie 1920, art. 12, 13, 14 și 15 din „Instrucțiunile speciale, prevăzute de Decretul-Lege Nr. 1641 din 20 Aprilie 1920 (art. 9), Decretul-Lege Nr. 897 din 16 Martie 1921 circulara Direcțiunii Generale C. F. R. Nr. 18757 din 1921 Martie 31, precum și greșită interpretare a ordinului Marelui Stat Major Nr. 2983 din 2 Noiembrie 1920 și ordinul Marelui Stat Major Nr. 5736 din 2 Noiembrie 1920.

„În chestiune nefiind contestată calitatea noastră de funcționar, nici faptul că instituția din care fac parte este militarizată din 1920 și până azi considerând că culpa ce mi se pune în sarcină a fost comisă în calitatea mea de funcționar, adică în exercitiul și cu ocazia funcțiunii noastre, că din infracțiune ar rezulta un prejudiciu pentru instituție și, prin aceasta s'ar leza bunul mers al serviciului, considerând că noi nu am susținut nici când că toate infracțiunile din dreptul comun sunt de competența instanțelor militare, după cum pare a afirma deciziunea ce atacăm cu recurs, și am susținut că toate infracțiunile de drept comun cari au legătură cu bunul mers al serviciului, comise de funcționarii militarizați, sunt în competența consiliilor de războiu pentru a fi judecate și instruite, considerând că în același sens e și jurisprudența constantă a Înaltei Curți de Casațiune. (Dec. Nr. 238 s. II din Februarie 1920, aci alăturată în copie, că în același sens se pronunță și Ministerul de Războiu în afacerea Mintici, Ing. Codreanu și alții (certificate alăturate în copie).

„Considerând că infracțiunea ce ni se pune în sarcină nu se contestă că a fost comisă cu ocazia funcțiunii noastre, că aceasta reese însăși din ordonanța d-lui judecător de instrucție prin care ni se respinge excepțiunea de declinare de competență, că în speță e vorba de o infracțiune ce ar fi adus prejudiciu căilor ferate, comisă de noi funcționarii militarizați. Camera de punere sub acuzare de pe lângă Curtea de Apel din Chișinău prin a sa deciziune violează și greșit interpretează legile, regulamentele și ordinele de mai sus, și, prin aceasta violează art. 12 din Constituție“.

Având în vedere decizia Camerii de punere sub acuzare a Curții de Apel din Chișinău din care rezultă că Gheorghe Stoica, subșef de secție la Direcțiunea VII regională a Căilor Ferate din Chișinău, a fost pus sub inculpare prin rechizitorul introductiv la instrucție No. 6747 din 924 pentru faptul că, intrând în asociație cu alți doi picheri, subalterni ai săi, pentru a furniza pietriș căilor ferate, a recepționat materialul furnizat și tot dânsul a ordonat plata, fapt prevăzut și pedepsit de art. 142 cod.

penal; că, cerând judecătorului de instrucție să-și declină competența de a instrui pe motiv că fiind funcționar la căile ferate și pus sub regim militar dela 3 Noiembrie 1920, este justițiabil de instanțele de urmărire militară, judecătorul de instrucție al Tribunalului Chișinău, cabinetul V, a respins cererea prin ordonanța din 24 Iulie 1924; că, făcând opoziție la Camera de punere sub acuzare, aceasta a respins opoziția prin decizia supusă recursului de față;

Că, pentru a decide astfel Camera de punere sub acuzare motivează că, prin militarizarea personalului Căilor Ferate în urma decretului Nr. 1641-920, lămurit prin ordinul Marelui Stat Major Nr. 7314-920 s'a înțeles a se da în competența instanțelor militare numai infracțiunile cu caracter disciplinar a căror reprimare este cerută de menținerea ordinii și siguranței Statului, iar nu și cele de drept comun, cum este infracțiunea săvârșită de recurent în speță;

Considerând că, prin decretul Nr. 1641-920, Ministerul de Războiu a fost autorizat să pună sub regim militar stabilimentele și instituțiunile aparținând Statului a căror funcționare neregulată ar vătăma economia generală a țării sau viața normală a populațiunii: că, în executarea acestui decret, Consiliul de Miniștri, prin jurnalul Nr. 3050-920, a pus sub regim militar întregul personal al Căilor Ferate cu începere dela 3 Noiembrie 1920;

Considerând că nici un decret nu a intervenit până azi care să ridice regimul militar al personalului Căilor Ferate, creat prin decretul Nr. 1641 și jurnalul consiliului de miniștri Nr. 3050-920;

Considerând că, potrivit alin. c. art. I din jurnalul consiliului de miniștri Nr. 3050-920, atât personalul mobilizat cât și cel rechiziționat al Căilor Ferate este supus tuturor legilor aplicabile militarilor aflați sub drapel, deci și dispozițiilor codului justiției militare;

Că, potrivit art. 258 C. J. M. Tribunalele militare aplică pedepsele prescrise de legile penale infracțiunilor neprevăzute de codul justiției militare;

Că, de asemenea, potrivit art. 52 C. J. M. sunt de competența Tribunalelor militare toate faptele comise de funcționarii administrațiunilor și serviciilor cari depind de armată, fapte cari ar avea înclinare cu serviciul lor încredințat;

Considerând că rezultă din aceste dispozițiuni ale codului justiției militare că militari sau cei asimilați de lege cu militari, cum sunt funcționarii Căilor Ferate, sunt justițiabili de Tribunalele militare pentru toate infracțiunile în legătură cu serviciul ce li s'a încredințat iar nu numai pentru infracțiunile cu caracter pur militar sau disciplinar, cum greșit a judecat Camera de punere sub acuzare;

Considerând că, în speță, faptul ce se pune în sarcina lui Gheorghe Stoica este comis în exercitiul funcțiunii sale și interesează bunul mers al instituției Căilor Ferate, așa că numai instanțele militare sunt competente a-l urmări, instrui și judeca;

Că prin urmare, Camera de punere sub acuzare judecând contrariu a interpretat greșit și a violat atât dispozițiunile codului justiției militare, mai sus citate cum și decretul Nr. 1641-920;

Pentru aceste motive, Curtea, în numel legii, admite recursul.

TRIBUNALUL BUZĂU SECȚIA I-a

Audiența dela 11 Mai 1922

Președinția d-lui ALEX. ȘTEFĂNESCU, Judecător

Maria Const. Răducan cu Samoil Rosenzweig

Sentința civilă No. 115

Accident de muncă. Responsabilitate patronală. Natura răspunderii. Fundament legal: legea din 1912. Incompetența tribunalelor civile. Inadmisibilitatea discuției culpei patronului. Art. 148 din legea meseriilor din 1912.

Legea asigurărilor muncitorești se aplică oricând este vorba de un accident de muncă a cărui victimă a fost un muncitor dintr-o fabrică sau uzină oarecare, accident suferit cu ocaziunea îndeplinirii serviciului pentru care muncitorul era angajat.

Victima unui asemenea accident de muncă nu-și poate valorifica drepturile sale decât contra patronului fabricii pe baza unei culpe contractuale, deci conform dreptului comun, ci conform art. 148 din legea meseriilor din 1912 pe calea dictată de această lege, răspunderea patronului fiind quasi delictuală, având la baza riscului profesional al întreprinzătorului.

Prin urmare tribunalul este incompetent de a judeca o atare acțiune pe calea dreptului comun — acțiune în daune — ci victima trebuie să se adreseze Casei meseriilor pentru a-i fixa pensia legală de invaliditate.

Tribunalul,

Cu privire la procesul de față;

Examinând întregul dosar, cu toate actele depuse de reclamantă și pârât:

Având în vedere și susținerile părților formulate prin avocații ce le-au asistat;

Examinând depunerile tuturor martorilor ambelor părți;

Că din toate acestea reiese că prezentul proces este un proces de daune, de 150.000 lei, cerute de reclamanta Maria Anca Dan Manta zisă și Maria Const. Răducan, dela pârâtul Samoil Rosenzweig pentru pierderea antebrațului său drept, accident petrecut în următoarele împrejurări de fapt: Reclamanta era în serviciul pârâtului, care este comerciant și proprietarul unei fabrici de tăbăcărie din orașul Buzău. Fiind pusă de acesta să lucreze la mașina de tocat coajă, antebrațul drept l-a fost prins de mașină, l-a fost amputat apoi la spital, rămânând cu această invaliditate pentru totdeauna;

Având în vedere că în limine litis, pârâtul prin avocatul său a ridicat chestiunea incompetenței tribunalului de a judeca acest proces, pentru faptul, susține acesta, că există legea pentru organizarea meseriilor, creditului și asigurărilor muncitorești din 1912, care prevede normele pe care trebuie să le urmeze reclamanta pentru aranjarea și valorificarea drepturilor sale, care derivă din acest accident de muncă; că legea aceasta prevede în art. 148, ultimul alineat, în mod expres, incompetența instanțelor de drept comun de a transa asemenea pretenții bazate pe asemenea accidente de muncă;

Având în vedere că reclamanta prin apărătorul său răspunde că în cazul de față nu ne găsim în fața unei culpe delictuale, unei culpe patronale din partea lui Samoil Rosenzweig, ci în fața unei culpe contractuale. Că numai în caz de culpă delictuală din partea patronului, numai în acest caz se aplică legea la adăpostul căreia vrea să se pună pârâtul, legea meseriilor. În cazul prezent culpa lui Rosenzweig este contractuală, pentru motivul arătat în precedentele sedințe: reclamanta nu era angajată expres pentru a lucra la mașina de sfărâmat coajă, ci servea și la curățitul casei, când fabrica nu funcționa; că reclamanta a lucrat la acea mașină care nu avea apărătoare, și pârâtul numi după accident l-a pus apărătoare, ceea ce denotă că era obligat să atașeze apărătoare mașinei, și nefăcând acest lucru, neluând toate măsurile de evitare a accidentului, când era obligat să le ia, a căzut într-o culpă, nu delictuală, ci contractuală, căci a vio-

lat un contract tacit care-l obligă a lua niște măsuri de evitare de accidente; în cazul acesta este răspunzător după dreptul comun;

Considerând că chestiunea dedusă înaintea Tribunalului este de a se ști dacă în cazul de față reclamanta bine a sesizat tribunalul după dreptul comun, sau trebuia să urmeze normele prevăzute de legea asigurărilor muncitorești;

Considerând că legea asigurărilor muncitorești se aplică oricând ori este vorba de un accident de muncă a cărui victimă a fost un muncitor dintr-o fabrică sau uzină oarecare, accident suferit cu ocaziunea îndeplinirii serviciului pentru care muncitorul era angajat. Când unul din aceste elemente nu este îndeplinit, dreptul pretins se valorifică pe calea dreptului comun;

Considerând că un lucrător, victimă a unui asemenea accident de muncă, nu poate să invoace, atunci când caută să-și valorifice drepturile sale direct contra patronului fabricii în care a lucrat, culpa contractuală contra acestuia, ca să-și justifice întentarea acțiunii de daune potrivit dreptului comun, după cum nu poate invoca nici pe cea delictuală, fiindcă legea meseriilor și a asigurărilor din 1912 nicăeri nu face distincțiune, când reglementează datoriile și obligațiile patronului, sau când edtează normele după care lucrătorul urmează să-și valorifice drepturile ce decurg din accidentul a cărui victimă a fost; nici nu trebuie să se examineze chestiunea dacă lucrătorul a fost în culpă că s'a întâmplat accidentul, sau a fost patronul; dacă această culpă este contractuală sau extracontractuală;

Că aceasta este interpretarea care trebuie să se dea chestiunii, și că această interpretare este cea mai conformă cu principiile și cu întreaga economie a legii meseriilor este că, dacă s'ar aplica în rezolvarea acestor diferende diferitele feluri de culpă ce ar urma să fie atribuite patronului — rațiunea ar cere să se aplice și lucrătorului, — ar însemna ca să se admită ca stabilit principul că o lege, care are putere obligatorie, să se aplice sau nu după cum una din părți se mulțumește sau nu cu măsurile legii; ar însemna ca legea să nu-și mai producă efectele, să devie iluzorie, să fie înlăturată printr'un mijloc, culpa, neprevăzut de lege;

Considerând că — în aceeași ordine de principii, admitând chiar că s'ar putea pune chestiunea pe tema culpei și naturii ei din partea patronului — urmează să se admită ca stabilit următorul fapt: în orice accident de muncă responsabilitatea patronului nu poate fi decât delictuală — numită la romani aquiliana sau extracontractuală, — sau quasi delictuală, derivând dintr'un delict sau quasi delict civil; ba mai mult: că mai totdeauna această răspundere este derivată dintr'un quasi delict civil, nici chiar din delict, și nici odată dintr'un contract sau quasi contract (art. 148 din lege, ultimul alineat). Această răspundere este quasi delictuală, fiindcă mai întotdeauna accidentul are loc în urma unei neglijențe, unei imprudențe; e de neadmis ca accidentul să se petreacă din voiața și intenția stăpânului, ca culpa să fie delictuală sau contractuală;

Considerând că a susține părerea că poate fi făcut culpabil contractual este un patron, într'un accident de muncă, ar însemna să i se mărească obligațiile impuse de lege, înlăturând, ceea ce nu se poate, riscul profesional, ce trebuie să i se atribue și muncitorului, pe lângă riscul suportat de patron, și de care, fără îndoială, acesta are cunoștință când primește să-și presteze munca într-o fabrică;

Că prezentându-se astfel chestiunea, incidentul de incompetență este admis, iar acțiunea, prin consecință, de respins, urmând ca reclamanta să-și valorifice drepturile după normele stabilite de legea meseriilor, având dreptul la pensia legală ce ar fi să se fixeze de consiliul de administrație al Casei meseriilor, iar nu și la despăgubirile civile, conform dreptului comun;

Considerând că motivele invocate de victimă: că nu lucra în mod permanent la tocatul coajei, ci lucra câteodată, când fabrica nu funcționa, și la curățitul casei, fapt ce ar face să nu intre în legea specială; că actele prezentate de S. Rosenzweig și

obținute de acesta dela organele prevăzute de legea asigurărilor — corporație, Casa meseriilor, ministerul muncii — nu i se pot opune, fiindcă au fost obținute în lipsa sa; că legea este nedreaptă pentru vremurile de față, suma fixată la 1912 ce ar fi să se primească ca pensie fiind suficientă la această dată, astăzi însă neînsemnând nimic, trebuie respinse nefiind de natură a contribui la soluționarea procesului. Într'adevăr: legea nu prevede nicăieri un termen după care numai se aplică dispozițiile sale, și că până la împlinirea acestui termen lucrătorul scapă a acestor dispoziții în caz de accident. Legea se aplică din momentul ce o persoană a început lucrul într-o uzină sau fabrică, ca ucenic, calfă, etc.; și nici nu este obligat patronul ca atunci când trebuie să declare la corporație — obligația prevăzută de lege numai pentru el — pentru înscrierea în registre numele tuturor muncitorilor ce-i are în fabrică, să facă aceste forme în prezența și contradictoriu cu lucrătorul; că legea este nedreaptă pentru timpul actual, nu însemnează că a devenit inaplicabilă, ci că trebuie modificată spre a fi pusă în concordanță cu nevoile actuale; Incidentul deci urmează a fi admis.

Pentru aceste motive redactate de d. Al. Ștefănescu, judecător de ședință, Trib. admite incidentul de incompetență, respingând acțiunea reclamantei Maria Anca Dan Manta zisă și Maria C. Răducan urmând să se drezeze organelor prevăzute de legea meseriilor, creditului și asigurărilor muncitorești pentru a-și primi pensia legală.

(ss) Alexandru Ștefănescu, Gh. Popovici

TRIBUNALUL ARGEȘ SECȚIA II-a

Audiența dela 27 Februarie 1924

Președenția d-lui M. POPOVICI, Președinte

Jurnal No. 2045

Revizuire. Dacă se poate ataca cu revizuire o hotărâre dată în lipsă, când s'a făcut opoziție, care a fost perimată? Art. 228, 291 și 376 proc. civ.

Potrivit art. 376 pr. civilă se consideră ca desăvârșită o hotărâre dată în lipsă, dacă, partea judecată în lipsă n'a făcut opoziție în termen sau dacă a făcut opoziție și s'a perimat și nu mai este în termen să facă apel.

O atare hotărâre poate fi atacată pe calea revizuirii pe temeiul că partea n'a fost apărută deloc sau apărută cu viclenie.

TRIBUNALUL,

Asupra incidentului de neadmisibilitate a cererii de a se revizui sentința 2 din 919 a acestui Tribunal;

Având în vedere că revizuirea potrivit art. 288 și 291 pr. civilă, se poate cere pentru hotărârile definitive, în cazul când comună n'a fost apărută de loc sau a fost apărută cu viclenie.

Considerând că în speță în contra sentinței Tribunalului a cărei revizuire se cere s'a făcut opoziție și opoziția perimându-se urmează a se cerceta care hotărâre e definitivă: cea cu Nr. 2 din 1919 sau cea prin care s'a perimat opoziția.

Având în vedere că perimarea are de efect de a declara fără ființă toate actele de procedură făcute până în momentul perimării, că din toate actele de procedură făcute până în acest moment sunt considerate că nu au existat vreodată, așa că situația e aceeași dacă s'a făcut opoziție și s'a perimat sau dacă nu s'a făcut opoziție deloc.

Având în vedere că art. 376 proc. civilă în al. 3, declară ca desăvârșită hotărârea dată de un Tribunal în întâia instanță, dacă părțile au lăsat să treacă termenul de apel sau au lăsat să se perime judecata la Curte. Că acest text de lege, lăsând neschimbată situația, fie că nu s'a făcut apel, fie că s'a făcut apel și s'a perimat și considerând definitiv hotărârea Tribunalului, dă încă odată dovada efectelor perimării de a socoti actul perimat ca și cum n'a existat; că al. ultim al art. 376 pr. civilă, vorbind de în-

săș speța de judecată e conceput astfel: Sunt desăvârșite hotărârile date în lipsă, dacă partea judecată în lipsă n'a făcut opoziție în termen sau dacă i s'a perimat opoziția și hotărârea nu mai este supusă apelului;

Că prin urmare se echivalează cazul când nu s'a făcut opoziție cu cel în care opoziția s'a perimat și nu se mai poate face apel, termenul fiind expirat, că la lumina acestor texte de lege văzută speța de judecată, trebuie considerată ca definitivă hotărârea Tribunalului cu Nr. 2 din 919 a cărei revizuire se cere;

Considerând că din actele din dosar se constată că interesele Primăriei Pitești n'au fost apărate nici la cercetarea locală și nici la judecarea fondului; reclamantul dobândind câștig de cauză în lipsa Primăriei și cea de a doua condiție cerută de lege pentru admiterea revizuirii e îndeplinită și cererea de revizuire cată a fi admisă în principiu.

Pentru aceste motive, judecata, admite în principiu cererea făcută de Primăria Pitești.

(ss) M. Popovici, St. Martinescu.

NOTA. Publicăm această hotărâre numai fiindcă ne dă prilejul a examina mai de aproape o speță care, deși destul de rară în practică, prezintă interes din cauza redactării lipsite de precizie a art. 288 proc. civilă.

Reclamantul G. a intentat contra Primăriei Pitești o acțiune care a fost admisă, prin sentința Nr. 2-1919; împotriva ei, s'a făcut de Primărie opoziție, care s'a perimat prin sentința Nr. 224-1923. În urmă, Primăria a cerut revizuirea sentinței Nr. 2-1919, la care s'a opus incidentul de inadmisibilitate rezolvat prin jurnalul de mai sus, incident întemeiat pe faptul că nu se mai poate vorbi de lipsă de apărare, din moment ce s'a făcut opoziție.

Socotim că soluția Tribunalului nu este conformă cu textul art. 288 care, pentru a acorda dreptul de revizuire, cere două condiții:

1) Ca hotărârea să fie definitivă;

2) Ca partea, în cazul când ar fi avut dreptul, să nu fi uzat de nici o cale de atac de drept comun, cum sunt apelul și opoziția.

Textul însuși al art. 288 cere ca hotărârea să fie rămasă definitivă prin neapelare; este același motiv de a înlătura revizuirea în caz când, hotărârea fiind dată în lipsă, e susceptibilă de opoziție, și partea a întrebuițat această cale de atac: facerea unei opoziții trebuie considerată ca o apărare în sensul legii, care ridică dreptul de revizuire contra sentinței opozate.

Doctrina este în acest sens (v. Garsonnet, vol. V, Nr. 1099, par. II; Glasson, vol. II, Nr. 1086; Boitard și Colmet Daage, vol. II, Nr. 738).

Simplul fapt al înregistrării actului de opoziție este suficient pentru a înlătura dreptul de revizuire.

Este inadmisibil a se face distincțiuni, după cum opoziția a fost judecată în fond, când e evident că nu poate exista drept de revizuire contra sentinței opozate; sau după cum opoziția a fost anulată pentru viciu de formă sau a fost perimată, când revizuirea ar fi admisibilă. În adevăr, revizuirea este în mod automatic înlăturată prin întrebuițarea de către parte a opoziției sau apelului, indiferent de modul cum s'au soluționat aceste din urmă instanțe: este o opțiune ce se dă părții, care poate uza de revizuire sau de opoziție, dar nu le poate întrebuița cumulativ împotriva aceleiași sentințe.

Asupra speței pe care o comentăm, nu există, la cunoștința noastră, nici o decizie a Curții de Casație.

În codul adnotat al d-lui Dan, sub art. 288, Nr.

27, se citează o sentință a Trib. Roman din 1904, în același sens ca a Trib. Argeș.

Un caz care prezintă foarte multă analogie cu speța noastră a fost soluționat însă de Curtea de Casație, adoptând adevăratele principii. Era vorba de a se ști, împotriva cărei hotărâri se poate îndrepta cererea de revizuire, în cazul când apelul a fost arătat ca netimbrat. Curtea, cu drept cuvânt, a hotărât că, prin facerea apelului, s'ar acoperi viciul de lipsă de apărare: în asemenea caz, hotărârea rămâne definitivă în instanța de apel, chiar dacă apelul se anulează pentru netimbrare sau altă lipsă de formă sau de condițiuni cerute pentru regularitatea lui, și nu se poate asimila acest caz cu acela în care sentința Tribunalului a rămas definitivă prin neapelare. (Buletin, 1904, pag. 1436).

ION TRIFONESCUL

JUDECĂTORIA URBANĂ OCOI. 5 BUCUREȘTI

Audiența dela 11 Noembrie 1924

Președinția d-lui CERCEL, Judecător

Aneta Stoenescu cu Betty și Nicolae Caragiale

Cartea de judecată civilă 1058

Chirii. Soți în divorț. Soțul rămas în imobil renunță la prelungire. Dacă cellalt soț mai poate beneficia de dispozițiunile art. 6 din legea dela 27 Martie 1924.

Când soțul rămas în imobil a renunțat la prelungirea contractului, celalt soț în divorț, care și-a ales alt domiciliu, nu mai poate beneficia de dispozițiunile art. 8 din legea chiriilor din 27 Martie 1924, fiindcă el nu mai are nici un titlu legal pentru a rămâne în imobil.

Reclamantii prin d-l avocat P. Vasilescu.

JUDECATA,

Având în vedere acțiunea de față, actele depuse la dosar și notele scrise în apărările și susținerile părților;

Având în vedere că în fapt există următoarele:

Moștenitorii def. D. Boșman din cari sunt și minori, reprezentati prin tutorea legală, Anetta Stoenescu, posedă în București str. Labirint Nr. 135 fost 121, un imobil.

Anetta Stoenescu ura din reclamanții de astăzi, în calitate de tutore legală, închiriaza d-nei Betty Caragiale, născută Abramovici, imobilul minorilor, cu începere dela 23 Aprilie 1919 până la 23 Aprilie 1923 st. v. cum se constată din contractul de închiriere, depus în copie la dosar.

În acest contract se stabilește, că chiriașa, la care și ea convine, să facă reparațiunile necesare imobilului, care fiind ruinat, nu mai putea continua în starea aceea pentru a putea fi locuită.

Din ce împrejurări nu importă, soțul chiriasei, pârâțul de azi, N. Caragiale cu domiciliul la părinții săi, în București, str. Schitu-Măgureanu Nr. 43, cu petițiunea Nr. 10402 din 26 Aprilie 1922 intențază acțiunea de divorț contra soției sale Betty Caragiale la Trib. Ilfov cum reese din cererea sa depusă în copie la dosar și cere desfiacerea căsătoriei.

La 6 August 1923 chiriașa Betty Caragiale, dă o declarație d-nei Anetta Stoenescu, declarație care are dată certă prin viza administrației financiare a Capitalei Nr. 66764 din 29 Septembrie 1923 prin care declară reziliat contractul de închiriere ce-l încheiasse și care eră vizat de Administrația financiară a Capitalei la Nr. 43.790 din 18 Aug. 1922, declarând că se mută din imobilul închiriat, iar prin aceea declarație recunoaște că a primit 20.000 lei, cheltuiți cu facerea reparațiunilor imobilului.

Nicolae Caragiale, și-a cerut ștergerea din fișele biroului de populație al circ. 22, pe ziua de 31 Martie 1922, anunțându-și mutația în str. Schitu-Măgureanu Nr. 43, cum reese din certificatul Nr. 1315 din 922 depus în copie la dosar.

Prin ordonanța Trib. Ilfov secția IV Nr. 11818 din 31 August 1923, pârâțul Caragiale a fost reintegrat în imobilul din strada Labirint Nr. 135, după ce soția sa Betty Caragiale, denunțase contractul și se mutase din imobil la 6 August 1923.

Având în vedere că pe cale de référé, s'a ordonat respectarea unei stări de fapt și nu s'a conferit părții un titlu;

Având în vedere că în contractul de închiriere, nu figură și pârâțul N. Caragiale ca chiriș, că în urma diferendului ce-a existat între Betty Caragiale și el, pârâțul s'a mutat în str. Schitu-Măgureanu la părinții săi, și că după ce pârâta denunțase contractul, pârâțul a fost reintegrat în imobil, aceasta nu constituie un titlu de chiriș;

Că dacă pârâțul a consensat chirii la dispoziția proprietarilor reclamanți, iarăși nu constituie titlul de chiriș, acele chirii, n'au fost ridicate de proprietari.

De vreme ce contractul a fost denunțat de contractanți, astăzi nu mai există.

Nu se poate susține că pârâțul ar putea beneficia de disp. art. 8 din legea din 27 Martie 1924, chiar dacă pârâțul Caragiale introduce acțiune de divorț contra soției sale după 27 Martie 1924, pentru că după aliniatul final al art. 8, va beneficia de prelungirea contractului soțul care rămâne în imobil, indiferent dacă e sau nu titularul contractului și legea nu obligă și nici n'ar putea să facă aceasta pe soții cari sunt în divorț să continue a locui sub același acoperământ. Ori, prin petiția de divorț am văzut că pârâțul Caragiale, și-a ales domiciliul în altă parte și se constată din certificatele circ. 22 că și-a anunțat schimbarea de domiciliu și biroului populației, manifestând prin aceasta voința de a părăsi imobilul.

Asupra probei cu martori, cerută de pârâțul Caragiale în concluziuni.

Având în vedere ordonanțele prezidențiale aflate în copie la dosar, făcându-se o dovadă suficientă, că pârâțul a continuat în fapt să locuiască în imobil, judecata urmează a o respinge ca inutilă.

Având în vedere că sub imperiul legii chiriilor din 1923, nu există o dispoziție analoagă, art. 8 din 1924, rezultă că intervenția de astăzi, pe atunci titulara contractului de închiriere prelungit, a renunțat în mod valabil la acel contract nefiind oprită de lege; ori, după dreptul comun, părăsind chirișul imobilul, cei cari locuiesc mai înainte cu dânsul nu mai au nici un drept de a rămâne în imobil.

Având în vedere că din toate cele expuse mai sus, rezultând că pârâțul N. Caragiale, șade în imobil fără nici un titlu, acțiunea reclamanților, este fondată.

Având în vedere că pârâțul Chirculescu citat pentru astăzi nu se prezintă a-și face apărările ce ar fi având.

Având în vedere că cererea de execuție provizorie cerută de reclamanți, este admisibilă, potrivit art. 129 pr. civilă.

Apreciind și spezele de judecată cerut de reclamanți.

Pentru aceste motive, judecata admite acțiunea intentată de Anetta Stoenescu, etc.

TRIBUN. BAZAS (Gironde)

(9 Octombrie 1920)

Faliment. Incetare de plăți pentru datorii comerciale. Fapt complex. Aprecierea suverană a judecătorilor. Faptul încetării plăților nu poate fi stabilit cu martori. Art. 109, 437 c. com. fr. (46, 695, 696 c. com. rom.).

1. Pentru ca un comerciant să poată fi declarat în stare de faliment, se cere ca el să fi încetat plățile sale comerciale.

2. Incetarea acestor plăți este un fapt complex a cărui dovedire nu este supusă vreunei reguli precise, tribunalele având, în această privință, cea mai largă putere de apreciere.

3. În orice caz, faptul încetării plăților nu poate

fi stabilit prin martori, deși proba testimonială este regula comună în materie comercială. (Din „Journal des faillites“, anul 1921, pag. 415).

NOTA. — Este perfect adevărat că încetarea plăților este un fapt complex (cpr. C. Lyon, D. P. 76. 2. 171), a cărei dovadă nu este supusă nici unei reguli precise. „Ad probandam decoctionem certa regula non est in jure determinata“, zice un vechiu autor, (Casaregis, disc. 179, No. 88). Cpr. Pand. fr., vo. *Faillite*, 808; Calamandrei, *Del fallimento*, I, 5, p. 10.

De cele mai multe ori, încetarea plăților se va determina în viața comercială prin proteste (1), condamnări, urmăriri, mărturisirea comerciantului, închiderea prăvăliei, dispariția lui, precum și prin alte fapte, pe care tribunalele le apreciază în mod suveran.

Intr'un cuvânt, pentru ca să existe încetare de plăți în sensul legii, trebuie să existe o imposibilitate absolută, iar nu numai relativă pentru comerciant de a face față plăților sale comerciale, o jenă provizorie și vremelnică, care uneori se manifestă în momente de criză, nefiind, în genere, suficientă. Cpr. Pand. fr., vo. *Faillite*, 846 urm.

Pentru ca un comerciant să poată fi declarat în stare de faliment, zice foarte bine o decizie a Curții din București, încă din 1891 (*Dreptul* din 1891, No. 59, pag. 472), condițiunea esențială este ca el să fi încetat plățile pentru datoriile sale comerciale. Și deși este adevărat că încetarea plăților este lăsată la aprecierea suverană a instanțelor de fond, totuși nu este mai puțin adevărat că ea trebuie să fie reală, efectivă și să rezulte din acte destul de numeroase și de grave, spre a se putea induce că comerciantul nu mai este în stare de a face față datoriilor sale. În orice caz, încetarea plăților trebuie să se manifeste prin semne pozitive și externe, precum: proteste, chemări în judecată, urmăriri mobiliare sau imobiliare, sau alte acte de aceeași natură. Neregulata ținere a registrelor și a contabilității, neexactitatea bilanțului, înstrăinări de titluri depuse, plăți de dobânzi anticipate, etc., toate aceste acte nu probează încetarea plăților. Nici neplata unor polițe nu probează încetarea de plăți, dacă nu se constată refuzul de a le plăti la scadență.

O altă decizie a Curții noastre de casație, tot din 1891, zice, de asemenea, că legiuitorul n'a deferit încetarea plăților, ci a lăsat pe judecătorul de fond suveran, în mod absolut, să caute și să decidă după faptele și împrejurările ce i se vor produce, dacă există sau nu încetare de plăți. Asemenea încetare există nu numai când este încetare de fapt, dar și atunci când comerciantul plătește, însă face

acte ruinătoare și frauduloase, care învederează o stare neîndoielnică a încetării plăților și a unui discredit complet, tot așa de real și de efectiv, ca și semnele exterioare ordinare. (Bulet. 1891, pag. 1174).

În fine, vom mai menționa tot o decizie a Curții de casație s. II, din 19 Mai 1914, care pune în principiu că, pentru ca un comerciant să fie declarat în stare de faliment, nu este suficient a se dovedi încetarea virtuală a plăților, adică o stare de insolabilitate, ci este necesar ca această încetare să fie efectivă, adică: o stare de insolvență a comerciantului, care nu mai poate face față obligațiilor sale comerciale, ajunse la scadență, aceasta independent de starea sa de solvabilitate sau insolabilitate. (*Jurisprudența română* din 1914, No. 28, pag. 293, No. de ordine 403). Încât privește jurisprudența și doctrina străină, vezi Cesărescu și Em. Dan, *Codul de comerț adnotat*, art. 695, pag. 6 și 7, No. 1—6, etc.

* * *

Venim acum la ultimul punct din sentința tribunalului, relativ la dovedirea încetării plăților prin martori. Tribunalul admite asupra acestui punct negativă, pe care, la 23 Noembrie 1923, a admis-o și tribun. Caliacra (Bazargic). Vezi *Justiția Dobrogei* din 1924 No. 2, pag. 54 urm.

Acest din urmă tribunal citează în sensul de mai sus Tratatul de drept comercial al lui Bravard-Veyrières (ed. a 2-a revăzută de Demangeat, V, pag. 39 urm.).

Iată cum se exprimă acest autor:

„Ce dovadă se va admite, spre a se constata încetarea plăților? S'ar părea, la prima vedere, că proba testimonială este admisibilă, în speță, pentru că, în materie comercială, ea este regula generală, dreptul comun.. Cu toate acestea, dovada testimonială n'a fost admisă pentru constatarea încetării de plăți nici în dreptul vechiu, nici în dreptul nou. Pentru ce? Pentru că natura faptului despre care este vorba exclude această dovadă. În adevăr, ar fi suficient de a se ordona o asemenea cercetare, spre a se stabili dacă un comerciant este sau nu în încetare de plăți, pentru ca acest comerciant, pus astfel în suspiciune, să fie pus în imposibilitate de a-și mai continua plățile. S'ar crea deci astfel, până la un punct oarecare, însuș faptul care urmează a fi constatat. Apoi, nu este vorba, în speță, de un simplu fapt, de un fapt ordinar, ci de ceace constituie tocmai existența sau inexistența vieții comerciale. În cazul de față, fiind deci vorba de un fel de chestiune de stat, o chestiune atât de gravă nu poate să atârne de o dovadă atât de necertă, precum este proba testimonială. Din aceste două puncte de vedere, proba testimonială nu poate deci fi admisă în speță“.

De aceeaș opinie par a fi și Lyon-Caen et Renault (*Tr. de droit commercial*, VII, 64, în fine, pag. 52, 53), care zice că:

„Judecătorii nu pot să procedă la o cercetare a-

1) S'a decis însă că un singur protest nu ajunge pentru a stabili starea de încetare de plăți, chiar dacă ar avea de obiect o sumă importantă. Pand. fr., vo. *Faillite*, 840 urm. trib. Iași I, *Curierul Judiciar* din 1900, Nr. 81, etc.

supra situațiunei unui comerciant, aceasta fiind adesea ori suficientă pentru a produce falimentul lui“.

Este de observat că Trib. Caliacraa tribue cu-vintele, pe care le-am reprodus mai sus, lui Demangeat, pe când sunt ale lui Bravard-Veyrières, știut fiind că acest Tratat este al profesorului menționat, iar nu a lui Demangeat, căruia nu aparține decât unele note, după cum ne-o spune el însuși în prefața acestei opere. Când cineva face o citație, trebuie s'o facă în mod exact, iar nu în mod greșit.

Aceiași observație o vom face și colegului nostru, d. Cerban, care în rarele citații ce face în judeci-oasele observații publicate în *Curierul Judiciar*, citează întotdeauna pe *Capitant et Colin*, în loc de *Colin et Capitant*. (Vezi, de exemplu, *Curierul judi-ciar* din 9 Martie 1924, No. 10, pag. 157, nota 1. Este întocmai ca cum cineva ar cita pe *Rau et Aubry* în loc de *Aubry et Rau*, cum îi citează toată lumea.

Cât pentru părerea noastră, d. Cerban n'o citează niciodată, nici chiar atunci când o combate... *De minimis non curat praetor*. Nu-i nici o supă-rare, căci sunt destui autori cari se referă la cele ce am scris, nu numai în țară, dar și în străinătate.

* * *

Dar să lăsăm aceste toate și să revenim la chestiunea ce ne preocupă.

Atât tribunalul Bazas cât și trib. Caliacra au decis că încetarea plăților nu poate fi stabilită prin martori. Nu admitem acest mod de a vedea, cu toată autoritatea autorilor pe care i-a citat mai sus. În adevăr, dacă o creanță comercială poate, după aprecierea judecătorilor, fi stabilită prin martori, nu vedem pentru ce neplata ei n'ar fi supusă aceleiași dovezi. Tribunalul este liber să respingă asemenea dovadă, cazul fiind lăsat la aprecierea sa, după art. 46 c. com.; nu se poate însă pune în principiu că proba testimonială este, în speță, inadmisibilă. Cât pentru argumentul care consistă în a zice că administrarea unei asemenea dovezi ar compromite, de cele mai multe ori, creditul unui comerciant, el este cu totul lipsit de temei. În adevăr, ceace poate să alarmeze pe creditori și să facă pe comerciant a-și pierde creditul, nu este stabilirea încetării plăților sale prin martori, ci însăș acțiunea în declarare de faliment. De aceea, credem că o asemenea acțiune, neprijinită cu dovezi serioase, ar putea supune pe autorul ei la daune-interese, știut fiind că recursul la justiție poate uneori să constituie un abuz de drept, mai ales dacă a fost făcut cu rea credință: voind a controla dacă nu cumva ne-am înșelat asupra admiterei, în speță, a probei testimoniale, am consultat asupra acestei chestiuni pe cei doi profesori de drept comercial, pe care-i avem la facultatea noastră, și anume: pe d-nii Dragomirescu și Leatris

(acest din urmă un fost distins elev al nostru), și ambii au aprobat în totul modul nostru de a vedea. Ne pare bine că nu suntem singuri de această părere. Aceasta dovedește că nu ne-am înșelat.

Iași

D. ALEXANDRESCO

O Statue în București și un Bust la Iași lui Dimitrie Alexandresco

Comitetul de Direcțiune al Soc. An. CURIERUL JUDICIAR, în unire cu Comitetul de redacțiune al revistelor „Curierul Judiciar“ și „Jurisprudența Generală“ în dorința de a imortaliza pe acela care a fost: patriotul luminat, profesorul și juristul savant, muncitorul neobosit, Comentatorul Codului civil, adnotatorul hotărârilor judecătorești, părintele literaturii juridice române, creatorul gustului scelsului și al cititului acestei literaturi, propune a se constitui un mare Comitet, care să lanseze liste de subscripții pentru adunarea unui fond, care să permită a se ridica o statue pe Piața Palatului de Justiție din București și un bust în sala Universității din Iași acelaia care a întrupat aceste mari calități, lui

DIMITRIE ALEXANDRESCO

Facem un călduros apel tutulor foștilor săi colegi, prieteni și elevi, pentru a ne da concursul lor în acest scop.

Facem de asemenea un călduros apel PRESEI și în special Presei juridice, pentru a ne seconda la această inițiativă, rugând-o a reproduce acest apel. Adesiunile se primesc la „Curierul Judiciar“, București, str. Artei 5.

„Curierul Judiciar“ și „Jurisprudența Generală“ se înscriu cu suma de 5.000 lei.

Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale prin ordinul No. 2290 din 26 Febr. 1925 a autorizat lansarea listelor de subscripție.

„CURIERUL JUDICIAR“

SOCIET. ANON. „CARTEA ROMÂNEASCA“

Se aduce la cunoștința publică că societatea noastră fiind reprezentanta exclusivă pentru România a tutulor publicațiilor Societății Națiunilor, doritorii se pot adresa la Librăria „Cartea Românească“ din București, Bulev. Academiei 3, pentru orice publicațiune din cele de mai sus.

Se fac de asemenea și abonamente la publicațiunile periodice.

Cataloage la cerere.

A apărut în „Editura „Curierul Judiciar“ VOLU-MUL II din *Biblioteca legilor uzuale adnotate* cuprinzând: CONSTITUȚIA textul nou din 1923 în comparație cu textul vechi, comentată și adnotată de d-nii avocați *Lascarov-Moldovanu* și *Sergiu D. Ionescu* cu *Doctrina*, *Jurisprudența*, *Expunerile de motive*, *Rapoartele* și *Desbaterile parlamentare* în extenso sub fiecare articol.

Acest volum conține aproape 600 pagini și este însoțit de un *Index alfabetic* sistematizat, care înlesnește cercetările. PREȚUL 260 LEI exemplarul de lux tipărit pe hârtie velină, și 180 exemplarul pe hârtie tipar satinată.